

Miha Marek: Revolucija entre nous

Kritika predstave Leje Jurišić in Hanna Sybille Müller **Skrito/Šibkost**

"Kako ravnati z osebo, ki je pred nami; kako ravnati z njo tako, kot si želimo; in kako vedeti, kaj si sploh želimo?"

Plesni duet *Skrito/šibkost* na prvi pogled raziskuje zgolj področje intimnosti. V središču zanimanja koreografinj in plesalk je odnos med dvema, spolno nedefiniranimi osebama, ki se druga drugi ob pritekanju in odtekanju zaupanja izmenoma skrivata in razkrivata, s tem pa zavzemata bodisi položaj šibkosti, bodisi, nasprotno, moči. Kakor pravi spremni tekst predstave, je namreč nujni pogoj šibkosti nekaj, kar je šibkosti Drugo: moč, nasproti kateri se šibkost samoopredeljuje kot šibkost. Argument predstave naj bi se torej gibal znotraj te osnovne dialektike.

Uvodni dvogovor med plesalkama se vrti okrog upodobitve neke ženske: izkaže se, da gre za Delacroixovo delo *Svoboda vodi ljudstvo*: 28. julij 1830, slavošpev francoski julijski revoluciji. Vodilo predstave je torej izrecno političen in, zanimivo, pikturen motiv. Plesalki o Svobodi, matroni razgaljenih prsi na čelu ljudske množice, ki v desnici vihti francoski prapor, v levici pa bajonet, razpravljata z izrazito osebno zavzetostjo. Poglavitni problem so njene roke: ali je dvignjena ena ali obe; ali je ženska gospodarica ali pa je v njenem pogledu vendarle nekaj sramežljivega. Ena roka pač pomeni vodstvo: *Allons enfants ... !* Dve vzdignjeni roki (torej le ena več) pa sta znak vdaje, priznanje sovražnikove premoči.

Tudi v nadaljevanju ples občasno spremlja govorno besedilo, katerega namen je po vsem sodeč ta, da situacijo "politizira". Kako drugače naj jemljemo pripoved o človeških, ki živijo v naših stopalih (kot najnižja kasta) in imajo očitno revolucionarne namene? Tu politična poanta doseže vrhunec. Nasprotno pa je ples, če ga jemljemo samega zase, mogoče razumeti brez teh političnih poudarkov, kot konkretizacijo gole intimnosti, torej tistega vnetljivega območja, ki dve osebi družijo in obenem razdvaja. Ples temelji na dvojini; po eni strani je tu dvojina, ki razločuje: izmenjevanje bližine in

distance, premoč ene plesalke nad drugo; a je tudi dvojina, ki združuje: skupno gibanje v mehaniziranih krčih (avtomat "z napako"), privoščljivo parodiranje moških testikularnih trikov. Največjo težo pa ima vendarle konflikt, soočanje z nesporazumi, ki nastajajo, ko si nasproti stojita dve enakovredni osebi. V morda najbolj ganljivem trenutku predstave ena od plesalk stoji tik pred drugo, ki je vsa zadihana od napora, in jo z neodločnimi, ne do kraja izvršenimi gibi rok skuša pripraviti do – česa? Na lepem smo priča neki nemoči, ki ne izvira iz morebitne predpostavljene moči drugega, temveč iz njegove šibkosti in absolutne dostopnosti. Kako ravnati z osebo, ki je pred nami; kako ravnati z njo tako, kot si želimo; in kako vedeti, kaj si sploh želimo? Omenjeni prizor tako utelesi neko bridko človeško potrebo: vzpostaviti nekakšen, kakršenkoli telesni stik z drugim. In vendar se, kot se zgodi med plesalkama, poskusi te vrste večinoma končajo s frustracijo in oddaljitvijo.

Intimni ter politično-revolucionarni argument predstave torej nenehno prehajata drug v drugega, morda z namenom, da bi gledalci uvideli, kako blizu sta si v resnici. Vseeno pa se zdi, da je pomanjkljivost predstave prav v tem dokaj ohlapnem prepletanju obeh pogledov; vez med intimnim in političnim ostaja nedorečena. Ples se političnega naboja navzame povečini le zaradi besed, saj lahko določene prizore (na primer sekvenco, ko se plesalki medsebojno izrivata in se postavljata druga pred drugo) le zaradi spremnega teksta sploh razumemo politično. Obe sferi torej ostajata vsaksebi.

Vseeno pa se predstava zaključi s politično uganko: prva plesalka stoji z obema rokama kvišku, druga, daleč za njo, z eno samo. Ali se bo tudi druga roka dvignila, v znak vdaje? Tega ne vemo, plesalka trdi le, da je roka na poti navzgor; s tem sta očitno obe zadovoljni. Kaj torej počne Svoboda, ki jo oponašata plesalki: ali še vodi ljudstvo – ali pa se je, kljub videzu, de facto že vdala, ne da bi ljudstvo, ki ji sledi, to sploh opazilo?

Miha Marek